

**ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

**Α Π Ο Φ Α Σ Η**  
**167/2025**

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 26.11.2024 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόν το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας με τον διακριτικό τίτλο «OPEN BEYOND», ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε.», αναφορικά με διατάξεις που αφορούν: α) την ακριβή και αληθή μετάδοση των γεγονότων (με προσοχή και αίσθημα ευθύνης), β) την υποχρέωση διόρθωσης των ανακριβών και παραπλανητικών πληροφοριών, γ) την υποχρέωση διαχωρισμού των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων από το συντακτικό περιεχόμενο του προγράμματος και δ) την απαγόρευση συγκεκαλυμμένης τηλεπώλησης, στη διάρκεια της εκπομπής με τον τίτλο «Επί τόπου», η οποία μεταδόθηκε στις ημερομηνίες 21 και 22 Οκτωβρίου 2023 από τον ως άνω τηλεοπτικό σταθμό. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από τις με αριθμό πρωτοκόλλου 5366, 5367/23.10.2023, 5392, 5398/24.10.2023 και 5478/27.10.2023 καταγγελίες πολιτών.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 300/27.12.2023, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Ειρήνη Κεραμήτσου και στην ειδική επιστήμονα-νομικό Ρέα Λαμπροπούλου. Η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 105/ΕΣ/22.1.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών

της υπόθεσης. Στη συνέχεια η Ειδική Επιστήμων υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 522/ΕΣ/26.3.2024 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον τηλεοπτικό σταθμό ως άνω εταιρείας, παρέστη ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Ιωάννης Νικολόπουλος. Ερωτηθείς από την Πρόεδρο ο ανωτέρω δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς του. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να του παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 8.1.2025, ώρα 14:00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 57/8.1.2025 υπόμνημα.

Την 9.9.2025 και ώρα 11:00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά, Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόν ο αντιπρόεδρος Ιωάννης Πολίτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Η Πρόεδρος ενημέρωσε αναλυτικά για την υπόθεση το μέλος Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, ο οποίος δεν συμμετείχε στη συνεδρίαση της 26.11.2024, αναγιγνώσκοντας τις με αριθμό πρωτοκόλλου 5366, 5367/23.10.2023, 5392, 5398/24.10.2023 και 5478/27.10.2023 καταγγελίες πολιτών, την με αριθμό πρωτοκόλλου 105/ΕΣ/22.1.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών που συνέταξε η διοικητική υπάλληλος Ειρήνη Κεραμήτσου, την με αριθμό πρωτοκόλλου 522/ΕΣ/26.3.2024 έγγραφη νομική εισήγηση που συνέταξε η ειδική επιστήμων-νομικός Ρέα Λαμπροπούλου, το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 57/8.1.2025 υπόμνημα του σταθμού, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης δήλωσε ότι ενημερώθηκε πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζήτησης της 26.11.2024 και η δήλωση του αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω εισηγήτρια, η οποία

ανέπτυξε το ζήτημα προφορικά και αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

## **ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:**

### **I. Νομικό Μέρος**

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεοράσεως και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων. «Ο άμεσος έλεγχος του κράτους... έχει ως σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων... την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας».

2. Κατά το άρθρο 5Α παρ. 1 του Συντάγματος: «Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων».

3. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 της ΕΣΔΑ (Ν.Δ. 53/1974) -όπως έχει μεταγλωττισθεί στη δημοτική επί τη βάση του Π.Δ. 76/2022- «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης, καθώς και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς παρέμβαση δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων. Το παρόν άρθρο δεν εμποδίζει τα Κράτη να υποβάλλουν τις επιχειρήσεις ραδιοφωνίας, κινηματογράφου ή τηλεόρασης σε καθεστώς αδειοδότησης».

4. Το άρθρο 19 παρ. 2 του Ν. 2462/1997 (που κυρώνει το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα) ορίζει: «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία της αναζήτησης, της λήψης και της μετάδοσης πληροφοριών και απόψεων κάθε είδους, ανεξαρτήτως συνόρων, προφορικά, γραπτά, σε έντυπα, σε κάθε μορφή τέχνης ή με κάθε άλλο μέσο της επιλογής του».

5. Κατά το άρθρο 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που έχει νομική ισχύ επί τη βάσει της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρθρο 6 της ΣΕΕ): «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς την ανάμειξη δημοσίων αρχών και αδιακρίτως συνόρων. Η ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και η πολυφωνία τους είναι σεβαστές».

6. Το άρθρο 5 παρ. 1 του Π.Δ. 77/2003<sup>1</sup> ορίζει: «Η μετάδοση των γεγονότων πρέπει να είναι αληθής, ακριβής και όσο είναι δυνατό πλήρης. Τα γεγονότα πρέπει να παρουσιάζονται με προσοχή και αίσθημα ευθύνης, ώστε να μη δημιουργούν υπέρμετρη ελπίδα, σύγχυση ή πανικό στο κοινό».

Κατά την παρ. 2 του αυτού ως άνω άρθρου: «ανακρίβειες ή παραπλανητικές δηλώσεις διορθώνονται αμέσως στο πλαίσιο της ίδιας ή παρόμοιας εκπομπής».

7. Το άρθρο 8 παρ. 1 εδ. α' του Π.Δ. 77/2003 ορίζει: «Δεν πρέπει να μεταδίδονται πληροφορίες χωρίς να έχουν ελεγχθεί».

8. Σύμφωνα με την Υπόδειξη 1/26.9.2011 το Ε.Σ.Ρ. υποδεικνύει στους δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς της χώρας όπως... μεριμνούν 1. τα δελτία ειδήσεων και οι ενημερωτικές εκπομπές να συντάσσονται με αίσθημα ευθύνης, αντικειμενικότητα και πολυμέρεια για την έγκυρη ενημέρωση του κοινού. 2. Η μετάδοση των γεγονότων να είναι αληθής, ακριβής και όσο το δυνατόν πλήρης...

9. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1α του Ν. 2251/1994 για την προστασία των καταναλωτών (όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 3587/2007, 4512/2018 και 4933/2022 και εφαρμόζεται βάσει του άρθρου 3 § 17 του Ν. 2328/1995): «Διαφήμιση κατά την έννοια του παρόντος νόμου είναι κάθε ανακοίνωση που γίνεται με κάθε μέσο στα πλαίσια εμπορικής, βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας με στόχο την προώθηση της διάθεσης αγαθών ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των ακινήτων και των συναφών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων».

10. Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 περ. α' του Ν. 4779/2021 που αφορά τους ορισμούς για την εφαρμογή του ως άνω νόμου, στην έννοια της «υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων» περιλαμβάνεται και η «οπτικοακουστική εμπορική ανακοίνωση» (περ. αβ').

---

<sup>1</sup> Η εκπομπή «Επί τόπου» της 21.10.2023 μπορεί να χαρακτηριστεί ως εκπομπή ποικίλης ύλης καθώς έφερε ψυχαγωγικά και ενημερωτικά στοιχεία. Επειδή το καταγγελλόμενο θέμα φέρει ενημερωτικό περιεχόμενο και ο παρουσιαστής είναι δημοσιογράφος, γίνεται επίκληση στο Π.Δ. 77/2003 που είναι Κώδικας δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών.

Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 περ. ιβ' του Ν. 4779/2021 η έννοια της «οπτικοακουστικής εμπορικής ανακοίνωσης» ορίζεται ως εξής: «Εικόνες με ή χωρίς ήχο, που προορίζονται για άμεση ή έμμεση προώθηση των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών ή της εικόνας ενός φυσικού ή νομικού προσώπου που ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Οι εικόνες αυτές συνοδεύουν ή περιλαμβάνονται σε πρόγραμμα ή βίντεο παραγόμενο από χρήστη έναντι ανταλλάγματος ή για λόγους αυτοπροβολής. Ως οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις νοούνται, ιδίως, η τηλεοπτική διαφήμιση, η χορηγία, η τηλεπώληση και η τοποθέτηση προϊόντος».

11. Το άρθρο 2 παρ. 1 περ. ιδ' του ίδιου νόμου ορίζει την έννοια της «συγκεκριμενοποιημένης οπτικοακουστικής εμπορικής ανακοίνωσης»: «Η εντός προγράμματος λεκτική ή με εικόνες παρουσίαση εμπορευμάτων, υπηρεσιών, επωνυμίας, εμπορικού σήματος ή δραστηριοτήτων ενός παραγωγού εμπορευμάτων ή ενός παρόχου υπηρεσιών, εφόσον η παρουσίαση αυτή γίνεται από πάροχο υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας με υποκρυπτόμενο διαφημιστικό σκοπό και ενδέχεται να παραπλανήσει το κοινό όσον αφορά στον χαρακτήρα αυτής της παρουσίασης. Η παρουσίαση αυτή θεωρείται ότι γίνεται σκοπίμως, ιδίως όταν γίνεται έναντι ανταλλάγματος».

Το άρθρο 2 παρ. 1 περ. ιστ' του ως άνω νόμου ορίζει την έννοια της «τηλεπώλησης»: «Άμεσες προσφορές προς το κοινό με σκοπό την, έναντι ανταλλάγματος, παροχή αγαθών ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων ακινήτων και συνόλου δικαιωμάτων και υποχρεώσεων».

12. Κατά το άρθρο 14 παρ. 1 περ. α' του Ν. 4779/2021: «Οι οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις επιβάλλεται να αναγνωρίζονται εύκολα ως τέτοιες, οι συγκεκριμενοποιημένες οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις απαγορεύονται».

Στο άρθρο 23 παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίζεται: «Η τηλεοπτική διαφήμιση και η τηλεπώληση πρέπει να είναι εύκολα αναγνωρίσιμες και σαφώς διακριτές από το συντακτικό περιεχόμενο του προγράμματος μέσω οπτικών ή και ακουστικών ή και χωρικών μέσων, με την επιφύλαξη της χρήσης νέων διαφημιστικών πρακτικών».

13. Ο Κανονισμός με αριθμό 3/1991 του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης «Περί δεοντολογίας ραδιοτηλεοπτικών διαφημίσεων» (Κώδικας Δεοντολογίας Ραδιοτηλεοπτικών Διαφημίσεων, ΦΕΚ Β' 538/18.07.1991) διαχωρίζει τη συγκεκριμένη ή έμμεση διαφήμιση (άρθρο 2 περ. γ') από την παραπλανητική (άρθρο 2 περ. δ') δίνοντας διαφορετικούς ορισμούς : για τη συγκεκριμένη ή έμμεση διαφήμιση αναφέρει ότι είναι η παρουσίαση σε προγράμματα, με λόγο ή εικόνα,

εμπορευμάτων, υπηρεσιών, της επωνυμίας, του σήματος ή των δραστηριοτήτων ενός προσώπου που παράγει εμπορεύματα ή παρέχει υπηρεσίες, όταν η παρουσίαση αυτή γίνεται από τον ραδιοτηλεοπτικό σταθμό με διαφημιστικό σκοπό και ενδέχεται να παραπλανήσει το κοινό, όσον αφορά τον χαρακτήρα αυτής της παρουσιάσεως. Μια τέτοια παρουσίαση θεωρείται ότι έχει διαφημιστικό σκοπό, όταν γίνεται έναντι αμοιβής ή αναλόγου ανταλλάγματος, ενώ για την παραπλανητική διαφήμιση αναφέρει ότι είναι κάθε διαφήμιση που με οποιοδήποτε τρόπο, συμπεριλαμβανομένης της παρουσιάσεως της, παραπλανά ή ενδέχεται να παραπλανήσει τα πρόσωπα στα οποία απευθύνεται ή στον οποίον τη γνώση περιέρχεται και που εξαιτίας του απατηλού χαρακτήρα της είναι ικανή να επηρεάσει την οικονομική τους συμπεριφορά ή που, για τους λόγους αυτούς, βλάπτει ή ενδέχεται να βλάψει έναν ανταγωνιστή.

14. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ. ελέγχει την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων καθώς και των εν γένει κανόνων και αρχών που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία για τη νόμιμη, διαφανή και ποιοτική λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις.

Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνάγονται τα ακόλουθα:

**α)** Η ελευθερία της έκφρασης γνώμης συνδέεται με την ελευθερία της πληροφόρησης που αποτελεί βασική αξία της δημοκρατικής αρχής. Οι ελευθερίες του πληροφορείν και του πληροφορείσθαι αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για την ελεύθερη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου, αλλά και συστατικό στοιχείο του δημοκρατικού πολιτεύματος (ΣτΕ 1901/2014 (Ολομ), πρβλ. ΕΔΔΑ, *Observer and Guardian v. the United Kingdom*, παρ. 59 β, ΕΔΔΑ, *Handyside κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, παρ. 49 και *Lingens κατά Αυστρίας*, παρ. 41-42, ΕΔΔΑ, *Centro Europa 7 S.R.L. και Di Stefano κατά Ιταλίας*, παρ. 131, ΕΔΔΑ, *Affaire Associazione Politica Nazionale Lista Marco Panella κατά Ιταλίας*, 30.11.2021, παρ. 44). Οι πάροχοι και οι προστηθέντες αυτών έχουν καθήκον να διαδίδουν πληροφορίες και ιδέες επί θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος, το καθήκον αυτό δε είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το δικαίωμα του κοινού να λαμβάνει τις συναφείς πληροφορίες και ιδέες (ΕΔΔΑ, *Axel Springer AC v. Germany*, 7.2.2012, παρ. 79, *Editorial Board of Grivna Newspaper v. Ukraine*, 16.4.2019, παρ. 85). Κατά την ΣτΕ 1227/2020 είναι μὲν δικαίωμα του καθενός

να διαδίδει μέσω του Τύπου ειδήσεις, σχόλια και απόψεις, υπάρχει όμως και το δικαίωμα κάθε πολίτη να πληροφορείται και να ενημερώνεται τακτικά και ελεύθερα για κάθε εν γένει πολιτικό και κοινωνικό θέμα που τον ενδιαφέρει (σχετική και η ΣτΕ 1212/2018).

Η υποχρέωση για αντικειμενική, ακριβή και αληθή ενημέρωση καταλαμβάνει προεχόντως τις εκπομπές πολιτικού (και ευρύτερα ενημερωτικού) περιεχομένου, δηλαδή τις εκπομπές πολιτικού και κοινωνικού διαλόγου και προβληματισμού, καθώς και τα δελτία ειδήσεων (ΣτΕ 1715/2020, 27/2020, 289/2019, 253/2012).

Για να διαμορφώσουν οι πολίτες σαφή εικόνα της κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας πρέπει να λαμβάνουν πληροφορίες οι οποίες να είναι αληθείς, ακριβείς, τεκμηριωμένες και μη παραποιημένες. Ψευδείς ειδήσεις είναι αυτές που περιγράφουν γεγονότα, συμβάντα, δράσεις που δεν έχουν συμβεί. Οι μεταδιδόμενες πληροφορίες πρέπει να έχουν ελεγχθεί πριν τη μετάδοση τους, σε περίπτωση δε ανακοίνωσης ανακριβούς πληροφορίας, αυτή πρέπει να διορθώνεται αμέσως στο πλαίσιο της αυτής ή παρόμοιας εκπομπής. Ο δημοσιογράφος θεωρείται ότι ενήργησε καλόπιστα όταν έχει συλλέξει τις πληροφορίες του με δεοντολογικό τρόπο και έχει επιβεβαιώσει την ακρίβειά τους.

Κατά την απόφαση ΣτΕ 4418/2014: τα επίμαχα γεγονότα πρέπει να παρουσιάζονται με προσοχή και αίσθημα ευθύνης και να ελέγχονται πριν τη μετάδοση τους, να μη διατυπώνονται δε κρίσεις βασισμένες σε πιθανολογήσεις που εμφανίζονται υπό τη μορφή πληροφορίας, γιατί αυτή η παρουσίαση του θέματος είναι ικανή να δημιουργήσει σύγχυση και πανικό στο κοινό.

Κατά την απόφαση ΣτΕ 2064/2013: το ρεπορτάζ που αποτελεί προϊόν δημοσιογραφικής έρευνας πρέπει να ελέγχεται πριν μεταδοθεί για την ακρίβειά του και η διόρθωση της μεταδοθείσας ανακριβούς είδησης δεν αίρει την τελεσθείσα παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 8 του Π.Δ. 77/2003 η οποία συνίσταται στη μη τήρηση εκ μέρους των συντελεστών της εκπομπής της υποχρέωσης που υπείχαν να ελέγξουν την ακρίβεια της περιελθούσας σε αυτούς πληροφορίας προ της μεταδόσεώς της στο τηλεοπτικό κοινό.

**β)** Οι δραστηριότητες προώθησης επιχειρήσεων, προϊόντων και υπηρεσιών μέσω των διαφημιστικών μηνυμάτων και των μηνυμάτων τηλεπώλησης πρέπει να διακρίνονται από το συντακτικό περιεχόμενο των προγραμμάτων και να είναι σαφώς αναγνωρίσιμες από τους τηλεθεατές-καταναλωτές καθώς η προστασία αυτών από την υπερβολική διαφήμιση αποτελεί ουσιώδη πτυχή του σκοπού της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (απόφ.

ΔΕΕ της 18.10.2007-υπόθ. C-195/06). Κατά το σημείο 19 της Ερμηνευτικής ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2004/C102/02 σχετικά με ορισμένες πτυχές των διατάξεων της Οδηγίας «Τηλεόραση χωρίς Σύνορα», ο διαχωρισμός της διαφήμισης από το συντακτικό περιεχόμενο είναι κανόνας που επιδιώκει ένα στόχο γενικού συμφέροντος που είναι η αποφυγή κάθε σύγχυσης μεταξύ διαφήμισης ή εκπομπών τηλεαγοράς [η ελληνική νομοθεσία χρησιμοποιεί τον όρο «τηλεπώληση»] και των άλλων μερών του προγράμματος. Η ίδια αρχή του διαχωρισμού οδηγεί στην απαγόρευση της συγκεκριμένης διαφήμισης και τηλεαγοράς [τηλεπώλησης].

Για να υπάρχει συγκεκριμένη διαφήμιση<sup>2</sup> μιας επιχείρησης πρέπει αυτή να γίνεται σκοπίμως από το ραδιοτηλεοπτικό φορέα με διαφημιστικό σκοπό και να ενδέχεται να παραπλανήσει το κοινό όσον αφορά τον χαρακτήρα αυτής της παρουσίασης, η δε παρουσίαση θεωρείται ότι γίνεται σκοπίμως όταν γίνεται έναντι πληρωμής ή αναλόγου ανταλλάγματος. Διαφημιστικός σκοπός μπορεί να υφίσταται και στην περίπτωση ελλείψεως αμοιβής ή άλλου αναλόγου ανταλλάγματος σε σχέση με διαφήμιση (ΔΕΕ απόφ. 9.6.2011-υπόθ. C-52/2010, σκέψεις 18 επόμε., ΣτΕ 1028/2012), το ενδεχόμενο δε παραπλάνησης ως προς το χαρακτήρα παρουσίασης επιχείρησης εν μέσω εκπομπής, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών σε συνδυασμό με τα δεδομένα της κοινής πείρας, αναφέρεται στο ευρύ τηλεοπτικό κοινό προς το οποίο απευθύνεται η παρουσίαση (ΣτΕ 2646 και 2647/2006, 1028/2012). Η συγκεκριμένη διαφήμιση γίνεται αντιληπτή από τους καταναλωτές [τηλεθεατές ή/και ακροατές] που παρακολουθούν το πρόγραμμα στο οποίο είναι ενσωματωμένη δίνοντας την εντύπωση ενημέρωσης (ΣτΕ 888/2015, 4586/2015, 4977/2014, 201 και 202/2016, 1360/2017, 1424/2017, 3814/2014, 4421/2014).

Σχετικά με τον σκόπιμο χαρακτήρα της συγκεκριμένης διαφήμισης, η Ερμηνευτική Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2004/C102/02 στο σημείο 33 επισημαίνει ότι ενδείκνυται η εφαρμογή του κριτηρίου της αδικαιολόγητης προβολής του προϊόντος, υπηρεσίας, σήματος ή επωνυμίας επιχείρησης: ο αδικαιολόγητος αυτός χαρακτήρας μπορεί επίσης να απορρέει από την επαναλαμβανόμενη παρουσία του σχετικού σήματος ή προϊόντος ή υπηρεσίας ή από τον τρόπο με τον οποίο τα τελευταία αυτά στοιχεία παρουσιάζονται και προβάλλονται.

---

<sup>2</sup> Η ΣτΕ 1030/2011 δέχθηκε εφαρμογή διάταξης που αφορούσε σε διαφημιστικά μηνύματα (κατά το άρθρο 5 παρ. 4 Π.Δ. 100/2000) και σε εκπομπή τηλεπώλησης με το αιτιολογικό ότι «συντρέχει η αυτή ανάγκη προστασίας του τηλεοπτικού κοινού». Βλ. επίσης αποφάσεις ΣτΕ 5024, 5025, 5026/2012.

Κατά την ως άνω Ερμηνευτική Ανακοίνωση (σημείο 34), το γεγονός ότι ένα προϊόν προβάλλεται έντονα αποτελεί ένδειξη για ύπαρξη συγκεκαλυμμένης διαφήμισης, όταν η παρουσίαση αυτή δεν δικαιολογείται από την άποψη των συντακτικών αναγκών της εκπομπής ή είναι το αποτέλεσμα επιρροής στο συντακτικό περιεχόμενο για εμπορικούς σκοπούς ή κινδυνεύει να παραπλανήσει το κοινό σχετικά με το χαρακτήρα μιας τέτοιας παρουσίασης.

Ειδικότερα για τη συγκεκαλυμμένη διαφήμιση σημειώνεται ότι το βασικότερο πλεονέκτημα της είναι ότι «...γίνεται αντιληπτή υποχρεωτικά από τους καταναλωτές [τηλεθεατές ή/και ακροατές] που παρακολουθούν το πρόγραμμα στο οποίο είναι ενσωματωμένη, η προβολή της εκτός διαφημιστικής ζώνης την καθιστά πιο ελκυστική και ευπρόσδεκτη, η δημοτικότητα της εκπομπής και των βασικών συντελεστών της προσδίδει κύρος και γόητρο στο αντικείμενο του διαφημιστικού μηνύματος ενώ προικίζεται το ίδιο το μήνυμα με αξιοπιστία. Επίσης δεν υπόκειται στους περιορισμούς χρονικής διάρκειας των διαφημιστικών μηνυμάτων και είναι φθηνότερη για το διαφημιζόμενο...»<sup>3</sup>. Ενδεικτικές αποφάσεις σχετικά με ύπαρξη συγκεκαλυμμένης διαφήμισης είναι οι ΣτΕ 1478/2013, 220/2013, 1010/2013, 4404/2013, 4536/2014, 4421/2014, 4151/2015, 988/2017, 822/2018, 1792/2018, 1360/2017, 1424/2017, 2056/2017, 66/2016, 201/2016, 202/2016, 1588/2023, 1222/2020, 822/2018, 1792/2018, 1360/2017, 1424/2017, 2056/2017.

## **II. Πραγματικό μέρος**

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης εταιρείας (προβληθέντες προφορικά και εγγράφως), προέκυψαν τα εξής:

**α1)** Η τρίωρη εκπομπή ποικίλης ύλης με τον τίτλο «Επί Τόπου» μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Open Beyond στις 21.10.2023 ώρα 13.37' με παρουσιάστη τον Νάσο Γουμενίδη επικουρούμενο από συνεργάτες. Η εκπομπή έφερε σήμανση 2<sup>ης</sup> κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και ανέγραφε ότι η «εκπομπή περιέχει τοποθέτηση προϊόντων», στη διάρκεια της δε παρουσιάστηκαν πληροφορίες ψυχαγωγικού και ενημερωτικού χαρακτήρα.

---

<sup>3</sup> Π. Σελέκος : «Ο κανόνας του διαχωρισμού των διαφημίσεων από το πρόγραμμα στη ραδιοτηλεόραση», εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1997, σελ. 24 επόμ.

Στο ενημερωτικό τμήμα αυτής μπορεί να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνονται: συνομιλία με δικηγόρο για τη νομοθεσία που αφορά τον γάμο ομόφυλων ζευγαριών στην Ελλάδα, έρευνα για την εξαφάνιση νέας κοπέλας πριν από 3 χρόνια με συνέντευξη με τον πατέρα και τον δικηγόρο της οικογένειας, ρεπορτάζ για διάρρηξη και κλοπή φορεμάτων από ατελιέ γνωστής σχεδιάστριας μόδας, ρεπορτάζ για την επέτειο 51 ετών από το πολύνεκρο αεροπορικό δυστύχημα της ελληνικής αεροπλοΐας (που έγινε το 1972) με συνέντευξη διασωθείσας αεροσυνοδού, συνέντευξη του παρουσιαστή με το ρομπότ «Σοφία» που είναι δημιούργημα τεχνητής νοημοσύνης.

Ειδικότερα, στις 16.18' ο παρουσιαστής αναφέρει *«Συγκλονιστικό και για κάποιους... φοβιστικό το να μπορείς να παίρνεις συνέντευξη από ένα ρομπότ. Το έκανα. Γιατί η τεχνητή νοημοσύνη είναι εδώ, ζούμε στο 2023. Δείτε λοιπόν τη συνέντευξη που πήρα από τη Σοφία, το ρομπότ το οποίο μας επισκέφθηκε και μας χάρισε απαντήσεις που μας έκαναν πολύ μεγάλη εντύπωση. Δείτε το»*. Ο παρουσιαστής εμφανίζεται καθισμένος μπροστά σε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή να συνομιλεί στα αγγλικά με το ρομπότ «Σοφία». Ακούγεται να θέτει ερωτήσεις στο ρομπότ και εκείνο να απαντά με γυναικεία φωνή. Στο κάτω μέρος της οθόνης αναγράφονται οι υπότιτλοι των διαλόγων στα ελληνικά.

Ο παρουσιαστής, απευθυνόμενος στο ρομπότ «Σοφία», χαιρετά λέγοντας *«Σοφία συναντιόμαστε ξανά»*, το ρομπότ απαντά *«Γεια σου Νάσο, σε ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση»*. Ο παρουσιαστής ρωτά τη γνώμη του ρομπότ για τον βασιλιά Κάρολο της Αγγλίας και για το αγαπημένο του μέλος της βρετανικής βασιλικής οικογένειας. Ρωτά επίσης το ρομπότ τι γνωρίζει για την Ελλάδα, πώς μπορεί η τεχνητή νοημοσύνη να βοηθήσει τους ανθρώπους και τι μπορεί να κάνει για την κλιματική αλλαγή. Το ρομπότ απαντά με τυποποιημένο τρόπο κάνοντας σαφές πως είναι προγραμματισμένο να δίνει συγκεκριμένες απαντήσεις σε δεδομένες ερωτήσεις

Στις 16.21' τελειώνει η συνέντευξη με το ρομπότ «Σοφία» και ο παρουσιαστής δείχνει σοκαρισμένος από την εξέλιξη της τεχνολογίας. Παρατηρεί: *«Αν δεν μιλούσα αυτό το αγγλικό, το λίγο με προφορά, δεν με καταλάβαινε. Κοίτα να δεις! Ήθελε και αγγλικά συγκεκριμένα με συγκεκριμένο accent όπως λέγαμε παλιότερα»*. Σε λεζάντα αναγράφεται «Το εξυπνότερο ρομπότ “Σοφία” μιλάει στο “Επί Τόπου”-Ο Νάσος Γουμενίδης παίρνει συνέντευξη από το πρώτο ρομπότ τεχνητής νοημοσύνης».

**α2)** Στην ίδια εκπομπή και εντός του χρόνου μετάδοσης της, ώρα 15.53', ο παρουσιαστής υποδέχεται και συνομιλεί στο στούντιο με την Α1 η οποία παρουσιάζει ενώπιον του κοινού τον νέο ενισχυμένο ορό κοχλία που συνοδεύεται από

την κρέμα σαλιγκαριού 24ωρης διάρκειας και αποτελεί το σύγχρονο μυστικό ομορφιάς για τις γυναίκες καθώς είναι κατάλληλο για όλες τις ηλικίες και ενισχύεται με βιταμίνη E. Σε κάρτα που καταλαμβάνει όλη την οθόνη αναγράφεται «Κοχλίας-ορός-ελιξίριο σαλιγκαριού (1+1 δώρο), ευρώ 19,95 τιμή προσφοράς: για ρυτίδες, πανάδες, ακμή, σημάδια, ραγάδες 1 κρέμα προσώπου με σαλιγκάρι-24ωρη αντιγήρανση, ενυδάτωση, τηλέφωνο 2111005050». Προβάλλονται εικόνες προσώπων γυναικών με την ένδειξη «πριν-μετά». Ο παρουσιαστής θέτει ερωτήματα για τα προωθούμενα προϊόντα στην A1 η οποία προβάλλει τις θετικές ιδιότητες των προϊόντων, κάνει δε προσφορά στο κοινό καλώντας το να αγοράσει τον ορό κοχλία μαζί με δώρο την κρέμα σαλιγκαριού (αξίας 25 ευρώ) στην τιμή των 19,95 ευρώ. Για όσους τηλεθεατές επικοινωνήσουν εντός της ημέρας, θα λάβουν δύο πακέτα των προϊόντων με δωρεάν τα έξοδα αποστολής. Ο παρουσιαστής δηλώνει πως έβαλε την κρέμα στα χέρια του και μοσχομύριζαν, πως οι άνδρες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον ορό μετά το ξύρισμα. Η ως άνω προβολή προϊόντων αποτελεί μήνυμα τηλεπώλησης (άμεση προσφορά στο κοινό) διάρκειας 5' που λαμβάνει χώρα εντός του χρόνου μετάδοσης της εκπομπής.

Στις 16.21', εντός του χρόνου μετάδοσης της εκπομπής, ο παρουσιαστής συνομιλεί στο στούντιο με την A1 και μία άλλη κυρία οι οποίες παρουσιάζουν ενώπιον του κοινού σερ μαγειρικής 10 τεμαχίων. Προβάλλεται κάρτα στην οποία παρουσιάζονται 5 σκεύη μαγειρικής με τα καπάκια τους τα οποία διατίθενται στην τιμή των 49,90 ευρώ (αντί της πραγματικής τους αξίας των 200 ευρώ), αναγράφεται δε τηλεφωνική γραμμή 2111002828. Οι κυρίες περιγράφουν τις θετικές ιδιότητες των σκευών μαγειρικής (είναι θερμοανθεκτικά, μαγειρεύουν ομοιόμορφα, εξοικονομούν ενέργεια), κάνουν προσφορά στο κοινό (οι 100 πρώτοι που θα τηλεφωνήσουν θα πάρουν δωρεάν τα 10 τεμάχια, οι υπόλοιποι θα πληρώσουν τα 49,90 ευρώ λαμβάνοντας μια δωροεπιταγή 20 ευρώ από το κατάστημα starkstores.gr). Ο παρουσιαστής επαινεί τα προϊόντα. Η ως άνω προβολή προϊόντων αποτελεί μήνυμα τηλεπώλησης (άμεση προσφορά στο κοινό) διάρκειας 5' που λαμβάνει χώρα εντός του χρόνου μετάδοσης της εκπομπής.

**β1)** Η τρίωρη εκπομπή ποικίλης ύλης με τον τίτλο «Επί Τόπου» μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Open Beyond στις 22.10.2023 ώρα 13.39' με παρουσιαστή τον Νάσο Γουμενίδη επικουρούμενο από συνεργάτες. Η εκπομπή έφερε σήμανση 2<sup>ης</sup> κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και ανέγραφε ότι η «εκπομπή περιέχει τοποθέτηση προϊόντων», στη διάρκεια της δε παρουσιάστηκαν πληροφορίες ψυχαγωγικού και ενημερωτικού χαρακτήρα.

Στις 16.19' ο παρουσιαστής αναφέρει «Χθες παίζαμε στην εκπομπή μας τη συνέντευξη του ρομπότ “Σοφία”. Για τα αποσπάσματα αυτά του συγκεκριμένου ρεπορτάζ είχαμε εκχώρηση των δικαιωμάτων και άδεια από την υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων της μαμάς εταιρείας, την κυρία B1, την οποία και ευχαριστούμε πάρα πολύ. Τα πνευματικά δικαιώματα βεβαίως του συγκεκριμένου προϊόντος ανήκουν στον youtuber “Astronio”. Δεν υπήρχε καμία κλεψιά και δεν υπήρχε σε καμία περίπτωση κάτι το οποίο να ενέχει δόλο. Είχαμε την άδεια να παίζουμε το συγκεκριμένο απόσπασμα και αυτή είναι η μόνη πραγματικότητα».

**β2)** Από την παρακολούθηση της, προκύπτει ότι στην ίδια εκπομπή και εντός του χρόνου μετάδοσης της, ώρα 15.43', ο παρουσιαστής συνομιλεί στο στούντιο με την A1 η οποία παρουσιάζει ενώπιον του κοινού τον νέο ενισχυμένο ορό κοχλία που συνοδεύεται από την κρέμα σαλιγκαριού 24ωρης διάρκειας. Προβάλλεται κάρτα (όπως κατά την ημερομηνία της προηγούμενης ημέρας) με αναγραφή τιμής κόστους προϊόντος και τηλεφωνική γραμμή. Η A1 κάνει προσφορά στο κοινό λέγοντας ότι οι 200 πρώτοι που θα τηλεφωνήσουν θα πάρουν δωρεάν τον ορό και την κρέμα, ενώ οι υπόλοιποι θα πληρώσουν τα 19,95 ευρώ της προσφοράς. Η ως άνω προβολή προϊόντων αποτελεί μήνυμα τηλεπώλησης(άμεση προσφορά στο κοινό) διάρκειας 5' που λαμβάνει χώρα εντός του χρόνου μετάδοσης της εκπομπής.

Στις 16.14', εντός του χρόνου μετάδοσης της εκπομπής, ο παρουσιαστής συνομιλεί στο στούντιο με την A1 και μία άλλη κυρία οι οποίες παρουσιάζουν ενώπιον του κοινού σερ μαγειρικής 10 τεμαχίων με τον τρόπο που προβλήθηκε και την προηγούμενη ημέρα. Οι κυρίες κάνουν δωρεάν προσφορά στους 200 πρώτους που θα τηλεφωνήσουν, ενώ οι υπόλοιποι θα πληρώσουν τα 49,90 ευρώ της προσφοράς. Προβάλλεται κάρτα με αναγραφή τιμής κόστους προϊόντος και τηλεφωνική γραμμή. Η ως άνω προβολή προϊόντων αποτελεί μήνυμα τηλεπώλησης(άμεση προσφορά στο κοινό) διάρκειας 5' που λαμβάνει χώρα εντός του χρόνου μετάδοσης της εκπομπής.

Περαιτέρω, από την παρακολούθηση και καταγραφή των πραγματικών περιστατικών προκύπτουν τα ακόλουθα:

ι) Για την ανακριβή μετάδοση γεγονότος-διόρθωση ανακρίβειας και παραπλανητικές πληροφορίες:

-Στη διάρκεια της εκπομπής «Επί Τόπου» της **21.10.2023** που προβλήθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Open Beyond, ο παρουσιαστής δηλώνει ότι έχει πάρει συνέντευξη από ένα ρομπότ και καλεί το κοινό να παρακολουθήσει τη συνέντευξη που πήρε από

το ρομπότ «Σοφία». Ο ίδιος εμφανίζεται να συνομιλεί, μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, με το ρομπότ (το οποίο τον χαιρετά αποκαλώντας τον με το όνομα του), θέτει ερωτήσεις σε αυτό και το ρομπότ απαντά σύμφωνα με τον τρόπο που είναι προγραμματισμένο, ήτοι δίνει συγκεκριμένες απαντήσεις σε δεδομένες ερωτήσεις.

Σύμφωνα με τα Ellinika Hoaxes<sup>4</sup> (οργανισμός για την κατάρριψη αναληθών δημοσιευμάτων που ελέγχει τα γεγονότα και την παραπληροφόρηση) της 27.10.2023: «η εισαγωγή και τα σχόλια του κ. Γουμενίδη [στην εκπομπή «Επί Τόπου» της 21.10.2023] πριν και μετά τη συνέντευξη καθώς και η λεζάντα που εμφανιζόταν στην οθόνη έδιναν στους θεατές την εντύπωση πως η εν λόγω συνέντευξη πραγματοποιήθηκε από τον δημοσιογράφο για την εκπομπή «Επί Τόπου». Ωστόσο, η πρωτότυπη συνέντευξη δεν δόθηκε στην εν λόγω εκπομπή και στον κ. Γουμενίδη, αλλά στο ενημερωτικό κανάλι Astronio στο Youtube το οποίο διατηρείται από τον αστροφυσικό Γ1 και ασχολείται με θέματα σχετικά με την αστροφυσική και τις θετικές επιστήμες».

Στη συνέχεια, τα Ellinika Hoaxes παρουσιάζουν τη θέση του Γ1 που, όντας διαχειριστής του ενημερωτικού καναλιού Astronio, προέβη σε αναρτήσεις στους λογαριασμούς του καναλιού στο facebook και στο X(πρώην Twitter). Στις αναρτήσεις του τονίζει πως οι παρουσιαστές της εκπομπής αφαίρεσαν από τα αποσπάσματα της συνέντευξης την Β1 που είναι υπεύθυνη μάρκετινγκ και πωλήσεων της εταιρείας Δ1. Η Β1 έλαβε μέρος στη πρωτότυπη συνέντευξη θέτοντας ερωτήσεις στο ρομπότ μαζί με τον Γ1. Η ανάρτηση επισημαίνει πως τα δικαιώματα της συνέντευξης ανήκουν αποκλειστικά στο κανάλι Astronio και στην Β1 και πως όρος για την προβολή τους στα κανάλια ήταν η αναφορά στην Β1 και στο κανάλι Astronio. Ενδεικτικά ο Γ1 αναγράφει στο facebook: «Μαζί με την Β1 είχαμε επιλέξει και στείλει για προωθητικούς λόγους κάποια μικρά αποσπάσματα της συνέντευξης στα κανάλια, κυρίως με ερωτήσεις που δεν συμπεριλήφθηκαν στην κύρια συνέντευξη. Στα αποσπάσματα αυτά είχαμε συμπεριλάβει χαιρετισμούς προς τους παρουσιαστές των εκπομπών (για αυτό ακούγεται “Γεια σου Νάσο”)...».

Στο Youtube κανάλι Astronio στο link: <https://www.youtube.com/watch?v=1mgdUDRTsAU> μεταδίδεται η αυθεντική

---

<sup>4</sup> Τα Ellinika Hoaxes είναι μέλος του International Fact Checking Network. Το σήμα αυτό αποδεικνύει ότι τα ellinikahoaxes.gr ελέγχθηκαν και είναι σύμφωνα με τις αρχές του IFCN για πολιτική ανεξαρτησία, διαφάνεια των πηγών, της χρηματοδότησης, της μεθοδολογίας και δέσμευση για ανοικτές και ειλικρινείς διορθώσεις. Το σήμα επίσης αποδεικνύει ότι τα ellinikahoaxes.gr ελέγχθηκαν και συμμορφώνονται συνολικά με τον European Code of Standards, ένα σύνολο κανόνων και κριτηρίων που έχουν σχεδιαστεί για να διασφαλίζουν ότι οι οργανισμοί που ελέγχουν τα γεγονότα και την παραπληροφόρηση, συμμορφώνονται με τα υψηλότερα πρότυπα μεθοδολογίας, ηθικής και διαφάνειας.

συνέντευξη του ρομπότ «Σοφία» που γίνεται με την *Β1* και τον *Γ1*. Δύο από τις ερωτήσεις (ήτοι οι ερωτήσεις «τι γνωρίζεις για την Ελλάδα» και «πώς θα μπορούσε η τεχνητή νοημοσύνη να βοηθήσει με την κλιματική αλλαγή») είναι ίδιες με αυτές που έθεσε ο Ν. Γουμεννίδης στο ρομπότ.

Σύμφωνα με τα Ellinika Hoaxes, η κατασκευάστρια εταιρεία *Δ1*, μέσω της σελίδας «Sophia the robot» που διατηρεί στο facebook, προέβη σε ανάρτηση σχετικά με το περιστατικό μιλώντας για παραποίηση της συνέντευξης και δηλώνοντας κατηγορηματικά ότι δεν έχει κάνει απευθείας συνέντευξη ούτε με τον κ. Γουμεννίδη ούτε με κανέναν άλλον από την τηλεοπτική του εκπομπή.

-Στην εκπομπή «Επί Τόπου» της **22.10.2023** που προβλήθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Open Beyond, ο παρουσιαστής, αναφερόμενος στη συνέντευξη με το ρομπότ «Σοφία» που μεταδόθηκε την προηγούμενη ημέρα, προσπαθεί να κάνει διόρθωση της ανακριβούς και παραποιημένης πληροφορίας που μεταδόθηκε μέσω της εκπομπής διευκρινίζοντας ότι για τη μετάδοση των αποσπασμάτων της συνέντευξης είχαν εκχωρηθεί τα δικαιώματα στην εκπομπή του και είχε λάβει άδεια από την υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων *Β1*, ότι τα πνευματικά δικαιώματα του συγκεκριμένου προϊόντος ανήκουν στον youtuber Astronio, ότι δεν υπήρξε καμία κλεψιά ούτε δόλος εκ μέρους του.

Σύμφωνα με τα Ellinika Hoaxes που επικαλούνται το κανάλι Astronio, ο παρουσιαστής Ν. Γουμεννίδης προέβη σε προσωπική του ανάρτηση η οποία φέρει το αυτό περίπου περιεχόμενο με τη διόρθωση την οποία έκανε ο παρουσιαστής στις 22.10.2023 στην εκπομπή «Επί Τόπου». Απαντώντας ο αστροφυσικός *Γ1*, δηλώνει πως, παρόλο που στην ανάρτηση του Ν. Γουμεννίδη δεν διευκρινίζεται γιατί «πειράχτηκε» το βίντεο ώστε να δίνεται η ψευδαίσθηση ότι η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε από τον ίδιο, εκλαμβάνει τα παραπάνω ως συγγνώμη την οποία κάνει αποδεκτή.

Τα Ellinika Hoaxes καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι: *«παρά τους ισχυρισμούς του δημοσιογράφου πριν και μετά την παρουσίαση αποσπασμάτων της, η εν λόγω συνέντευξη δεν δόθηκε στην εκπομπή “Επί Τόπου” του τηλεοπτικού καναλιού Open ούτε στο δημοσιογράφο Νάσο Γουμεννίδη, αλλά στον ενημερωτικό κανάλι Astronio στο Youtube, συγκεκριμένα στον αστροφυσικό Γ1 και την Β1. Σε απάντηση του σε μεταγενέστερη εκπομπή, ο δημοσιογράφος κ. Γουμεννίδης τόνισε πως τα πνευματικά δικαιώματα της συνέντευξης ανήκουν στον Astronio χωρίς όμως να διευκρινίζει γιατί η συνέντευξη επεξεργάστηκε ώστε να αφαιρεθούν από αυτήν τα πρόσωπα που την πραγματοποίησαν*

και να δίνεται η ψευδαίσθηση στους θεατές πως η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε από τον ίδιο».

-Επί τη βάση των ανωτέρω, συνάγεται ότι στην εκπομπή «Επί Τόπου» της **21.10.2023** ο παρουσιαστής πρόβαλε μία συνέντευξη με ρομπότ υποστηρίζοντας αφενός ότι την πήρε ο ίδιος (δηλαδή συνομίλησε ο ίδιος με το ρομπότ), αφετέρου δεν ενημέρωσε το κοινό ότι η συνέντευξη είχε αρχικά μεταδοθεί από το κανάλι Astronio στο youtube και είχε γίνει από την υπεύθυνη μάρκετινγκ και πωλήσεων της εταιρείας Δ1 *BI* και τον αστροφυσικό *ΓΙ*. Επομένως στη διάρκεια αυτής της εκπομπής μεταδόθηκαν ανακριβείς και μη πλήρεις πληροφορίες (χωρίς προσοχή και αίσθημα ευθύνης) σχετικά με τη συνέντευξη με το ρομπότ «Σοφία».

Στη διάρκεια της εκπομπής «Επί Τόπου» της **22.10.2023** ο παρουσιαστής προβαίνει σε διόρθωση όσον αφορά τα πνευματικά δικαιώματα της συνέντευξης αναφέροντας το κανάλι Astronio και την *BI*, διευκρινίζει ότι υπήρξε εκχώρηση δικαιωμάτων και άδεια από την *BI*, δεν διευκρινίζει όμως τον λόγο για τον οποίο υποστήριξε ενώπιον του κοινού πως είχε προβεί ο ίδιος στη συνέντευξη. Εξ αυτών συνάγεται πως η διόρθωση στην οποία προέβη ο παρουσιαστής είναι μερική (δηλαδή δεν είναι πλήρης) καθώς παραμένει η εσφαλμένη εντύπωση ότι συμμετείχε και ο ίδιος στην πραγματοποίηση της συνέντευξης.

**ii)** Για τον διαχωρισμό των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων από το συντακτικό περιεχόμενο-τη συγκεκαλυμμένη τηλεπώληση:

Στη διάρκεια και εντός της ροής της εκπομπής «Επί Τόπου» των υπό έλεγχο ημερομηνιών (ήτοι χωρίς να υπάρχουν οπτικά ή ακουστικά μέσα επισήμανσης και χωρίς προαναγγελία για μετάβαση σε αυτόνομο διαφημιστικό περιβάλλον) μεταδόθηκαν άμεσες προσφορές στο κοινό που αφορούσαν ορό κοχλία που συνοδεύεται από την κρέμα σαλιγκαριού 24ωρης διάρκειας και σετ μαγειρικής 10 τεμαχίων. Για τα προϊόντα αυτά προβλήθηκαν τιμές κόστους και τηλεφωνικές γραμμές κλήσης, ενώ επαινέθηκαν οι ιδιότητες τους από τον παρουσιαστή και τις εκπροσώπους της εταιρείας παραγωγής τους. Το γεγονός ότι για κάποιους από τους πιθανούς αγοραστές-τηλεθεατές τα ως άνω προϊόντα προσφέρονταν δωρεάν(ενώ για άλλους έναντι αμοιβής) δεν ενδιαφέρει, διότι διαφημιστικός σκοπός μπορεί να υφίσταται και στην περίπτωση ελλείψεως αμοιβής ή άλλου αναλόγου ανταλλάγματος σε σχέση με διαφήμιση (ΔΕΕ απόφ. 9.6.2011-υπόθ. C-52/2010, σκέψεις 18 επόμ., ΣτΕ 1028/2012). Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κανόνες που ισχύουν για τις διαφημίσεις εφαρμόζονται και

στις τηλεπωλήσεις<sup>5</sup>, συνάγεται ότι παραβιάστηκε ο κανόνας του διαχωρισμού των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων από το συντακτικό περιεχόμενο του προγράμματος<sup>6</sup>.

Δεδομένου ότι:

- σύμφωνα με την Ερμηνευτική Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2004/C102/02 σημείο 31, για να συνιστά συγκεκριμένη διαφήμιση[ή τηλεπώληση] η προφορική ή οπτική παρουσίαση στα προγράμματα εμπορευμάτων, υπηρεσιών, της επωνυμίας, του σήματος ή των δραστηριοτήτων ενός παραγωγού εμπορευμάτων ή ενός προσώπου που παρέχει υπηρεσίες πρέπει να πληροί τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις: πρέπει να έχει γίνει σκόπιμα από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό, να έχει γίνει για διαφημιστικούς σκοπούς και να υπάρχει κίνδυνος παραπλάνησης του κοινού όσον αφορά τη φύση της παρουσίασης αυτής,

- για να υπάρχει συγκεκριμένη οπτικοακουστική εμπορική ανακοίνωση θα πρέπει να γίνεται με τρόπο αδικαιολόγητο, υπερβολικό, επαναλαμβανόμενο, έντονο ή ασύνδετο με το συντακτικό περιεχόμενο της εκπομπής εντός της οποίας μεταδίδεται, να περιέχει έμμεσους διαφημιστικούς ισχυρισμούς, να προωθεί με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την αγορά ή χρήση των αναφερομένων προϊόντων ή υπηρεσιών,

Τότε, συνάγεται ότι ο ορός κοχλία που συνοδεύεται από την κρέμα σαλιγκαριού 24ωρης διάρκειας και το σετ μαγειρικής 10 τεμαχίων που προωθούνται στη διάρκεια της εκπομπής «Επί Τόπου» των ημερομηνιών 21 και 22.10.2023, πληρούν τις δύο από τις τρεις προϋποθέσεις της συγκεκριμένης τηλεπώλησης. Δεν πληρούν την προϋπόθεση του κινδύνου παραπλάνησης του κοινού όσον αφορά τη φύση της παρουσίασης αυτής, καθώς δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι το κοινό θα μπορούσε να θεωρήσει ως ενημέρωση την εμπορικού χαρακτήρα προώθηση εκ μέρους της εκπομπής των ως άνω προϊόντων. Επομένως η ως άνω προώθηση προϊόντων που έλαβε χώρα

---

<sup>5</sup> Κατά τις αποφάσεις ΣτΕ 1030/2011 και 5024/2012 οι υποχρεώσεις που έχουν οι τηλεοπτικοί σταθμοί κατά τη μετάδοση διαφημίσεων πρέπει να τηρούνται, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, και κατά την προβολή τηλεοπτικών προγραμμάτων στο πλαίσιο των οποίων μεταδίδονται άμεσες προσφορές στο κοινό.

<sup>6</sup> Κατά την απόφαση ΣτΕ 949/2023 σκέψη 4 «η τοποθέτηση προϊόντος διακρίνεται από την τηλεοπτική διαφήμιση και την τηλεπώληση, διότι ενώ αυτές αποτελούν μορφές οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων που πρέπει να διαχωρίζονται σαφώς από το συντακτικό περιεχόμενο του προγράμματος (με τη χρήση οπτικών, ακουστικών ή χωρικών μέσων), να προβάλλονται δηλαδή σε αυτόνομο τηλεοπτικό περιβάλλον, η τοποθέτηση προϊόντος χαρακτηρίζεται από το ότι ενσωματώνεται στο προβαλλόμενο πρόγραμμα και τη δράση του και αποτελεί τμήμα της πλοκής του». Το ίδιο σκεπτικό φέρει και η απόφαση ΣτΕ 1588/2023 σκέψη 3.

εντός της ροής προγράμματος δεν πληροί και τις τρεις προϋποθέσεις της συγκεκριμένης τηλεπώλησης.

### **III. Υπαγωγή**

Ενόψει όλων των ανωτέρω, η Ολομέλεια κρίνει ομοφώνως ότι η εγκαλούμενη εταιρεία δεν παραβίασε τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας ως προς την προβολή συγκεκριμένης τηλεπώλησης προϊόντων εντός της ροής του προγράμματος.

Η Ολομέλεια κρίνει ομοφώνως ότι η εγκαλούμενη εταιρεία παραβίασε τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας α) ως προς την ακριβή και αληθή μετάδοση γεγονότων (χωρίς προσοχή και αίσθημα ευθύνης) και την υποχρέωση διόρθωσης των ανακριβών και παραπλανητικών πληροφοριών και β) ως προς την υποχρέωση διαχωρισμού των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων (τηλεπώλησης προϊόντων) από το συντακτικό περιεχόμενο του προγράμματος. Επομένως, πρέπει να επιβληθεί στην εγκαλουμένη διοικητική κύρωση και δη εκείνη του προστίμου.

Περαιτέρω, με βάση τη βαρύτητα των παραβάσεων, το κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθέασης του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού (όπως προκύπτει από τα τηρούμενα στο ΕΣΡ στοιχεία) και την εθνική εμβέλεια του εν λόγω σταθμού, η Ολομέλεια κρίνει, ομοφώνως, ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο:

α) των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ για την παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας σχετικά με την ακριβή και αληθή μετάδοση γεγονότων (χωρίς προσοχή και αίσθημα ευθύνης) και την υποχρέωση διόρθωσης των ανακριβών και παραπλανητικών πληροφοριών και

β) των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ για την παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας σχετικά με την υποχρέωση διαχωρισμού των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων (τηλεπώλησης προϊόντων) από το συντακτικό περιεχόμενο του προγράμματος.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ  
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

Απαλλάσσει, ομοφώνως, την εγκαλουμένη εταιρεία από την τέλεση της διοικητικής παράβασης που αφορά την προβολή συγκεκριμένης τηλεπώλησης προϊόντων εντός της ροής του προγράμματος, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Δέχεται, ομοφώνως, ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας σχετικά α) με την ακριβή και αληθή μετάδοση γεγονότων (χωρίς προσοχή και αίσθημα ευθύνης) και την υποχρέωση διόρθωσης των ανακριβών και παραπλανητικών πληροφοριών και β) την υποχρέωση διαχωρισμού των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων (τηλεπώλησης προϊόντων) από το συντακτικό περιεχόμενο του προγράμματος, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία «ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε.», ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο «OPEN BEYOND», τη διοικητική κύρωση του προστίμου των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ για κάθε μία από τις ως άνω υπό (α) και (β) παραβάσεις.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστή κατά:

1. Της εταιρείας ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε., που εδρεύει στο Κορωπί Αττικής, στο 2ο χιλιόμετρο Λεωφ. Παιανίας - Μαρκοπούλου, με ΑΦΜ 094249653, Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών.
2. Του DAVIDIAN (NTABINTIAN) ARTUR (ΑΡΤΟΥΡ) του ..... που κατοικεί στο ....., Δ/ση ....., με Αριθμό Διαβατηρίου ..... και ΑΦΜ ....., ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 9<sup>η</sup> Σεπτεμβρίου 2025 και δημοσιεύτηκε την 16<sup>η</sup> Ιουνίου 2026.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ-ΔΡΙΛΙΑ

ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ